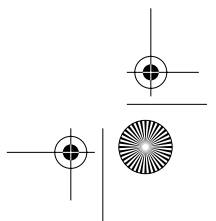
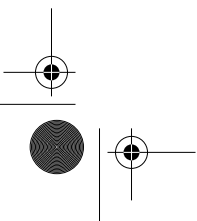
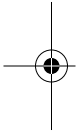
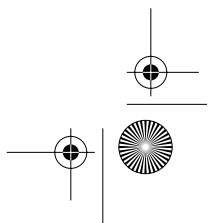
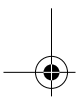
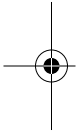
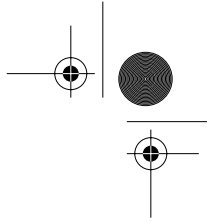
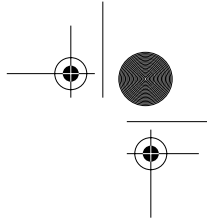

Mangfold i faglig veiledning

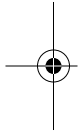

Anne-Lise Teslo (red.)

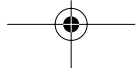
Mangfold i faglig veiledning

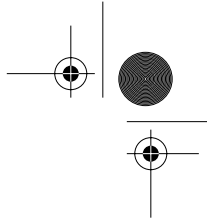
for helse og sosialarbeidere

2. utgave

UNIVERSITETSFORLAGET

© Universitetsforlaget 2006

ISBN-13: 978-82-15-00951-3

ISBN-10: 82-15-00951-4

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

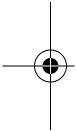
Henvendelser om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS

Postboks 508 Sentrum

0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

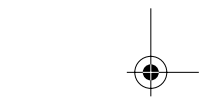
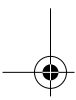
Omslag: NORMAN/SANDVIK DESIGN

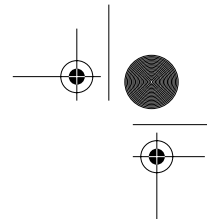
Sats: Rusaanes Bokproduksjon AS

Trykk og innbinding: AIT Otta Trykk AS

Boken er satt med:

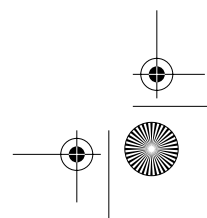
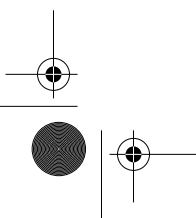
Papir: 90 g Dito 1,25

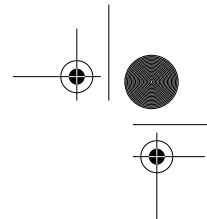

Innhold

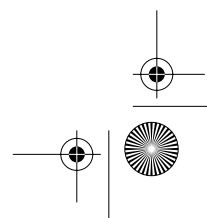
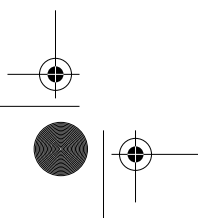
Forord	13
Forord til 2. utgave	14
Innledning	15
Kapittel 1 Veiledning – definisjoner og utvikling	19
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Reflektert eller omsorgsfull?	19
Legger navnet føringer på innholdet?	21
Veiledningens forhold til andre endringsprosesser	24
Evaluering	24
Undervisning	25
Rådgivning	25
Terapi	26
Sjelesorg	26
Konsultasjon	26
Coaching	26
Ulike former for veiledning	27
Kapittel 2 Veiledning i et eklektisk perspektiv	29
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Modellens ytre rammer	30
Kontakten	31
Konteksten	31
Kontrakten	32
Hva kan en skriftlig veiledningskontrakt inneholde?	33
Eksempler på kontrakter	34
Modellens indre rammer – innhold og formål	37
Å gjøre felles	37
Veiledning som vekst og læring	39
Praktisk teori eller teoretisk praksis?	42
Et metaforum for praksis	44
Innhold, tema og fokus	45

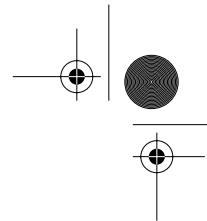

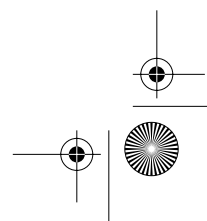
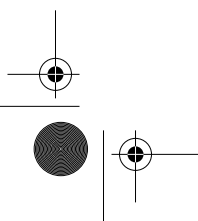
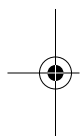
6 Innhold

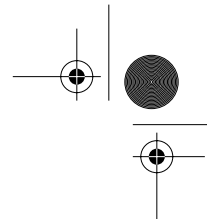
Kapittel 3 Veiledningsprosessen	49
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Veiledningsprosessens gjennomføringsfaser og den dynamiske utviklingen av dem.	49
Opprinnelsesfasen	51
Planleggingsfasen	51
Begynnerfasen	52
Arbeidsfasen	53
Veiledningsprosessens ulike faser/trinn belyst gjennom en veiledningssamling	54
Avslutningsfasen	55
Veiledningsprosessens dilemma	56
Den følsomme fornuften eller den fornuftige følsomheten? . . .	56
Problembestemmelse eller problemløsning?	58
Støtte eller utfordring – er veilederen en støttekontakt eller en dolkestøter?	60
Prosess eller tema?	61
Veiledningskandidaten eller faget i fokus?	62
Kapittel 4 Veiledningsklima: et incitament for læring?	64
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Empati og forståelse	64
Dialektikk og utfordring – på vei mot erkjennelse	67
Kapittel 5 Den idealtypiske veileder – jordmor eller befrukter?	69
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Hvilke krav skal vi stille til en veileder for helse- og sosialarbeidere?	70
Den profesjonelle veileder	71
Selveffektivitet	71
Å kunne lytte.	73
Selvrefleksjon	75
Mot til å bruke intuisjon	75
Å tåle.	76
Veilederen som katalysator	78
Faglig og menneskelig modell	78
Feller for veiledere	80
Ansvarsfellen	80
Utålmodighetsfellen	80
Intellektualiserings- eller sentimentaliseringsfellen	81
«Drop-in»-fellen	81
«Jeg vil være populær»-fellen.	82
Myter om veiledere	83
En eller to veiledere?	83

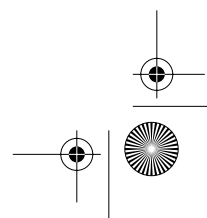
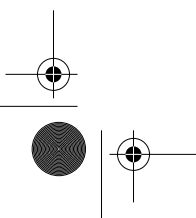
Kapittel 6 Noen metoder i faglig veiledning	86
<i>Anne-Lise Teslo</i>	
Fortellingen som utgangspunkt for ulike metoder	86
Aktiv lytting	89
Parafasere	91
Bruk av tegning	92
Bruk av metaforer og projeksjoner	93
Å dele eller gi av seg selv	96
Er uvitenhet en kilde til visdom?	97
Ulike måter å spørre på	98
Lineære spørsmål	98
Sirkulære spørsmål	99
Strategiske spørsmål	99
Refleksive spørsmål	100
Rollespill – teater eller virkelighet?	101
Veiledningsgruppen – et sted hvor alle er veiledere?	104
Reflekterende team og reflekterende posisjoner	104
Diskurs	108
Polarisering	109
Fantasireiser	111
Er humor en metode?	115
Referanser	116
Kapittel 7 Et praktisk opplæringsverksted for veiledere – kalt metaveiledning	122
<i>Gry Bruland Vråle og Anne-Lise Teslo</i>	
En modell for utdanning av veiledere	122
Likheter og ulikheter mellom faglig veiledning og metaveiledning	123
Formål	124
Hva trenger en veileder å utvikle?	125
Pedagogikk	126
Hva kreves av en veileder som skal utdanne veiledere/en metaveileder?	127
Organiseringen av metaveiledning	127
Planleggingsfasen	127
Etableringsfasen	128
Begynnerfasen	129
Arbeidsfasen	132
Avslutningsfasen	135
Metaveilederes behov for kompetanseutvikling	135
Parallellprosesser	139
Metoder	141
Episodeanalyse	141
Oppsummering	143
Referanser	144

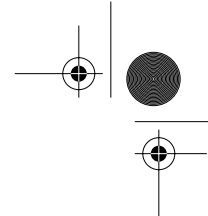

8 Innhold

Kapittel 8 Veiledning i etiske dilemmaer	145
<i>Einar Aadland</i>	
Bakgrunnsforståelse	145
Språk skaper virkelighetsforståelse	146
Språk er dialog	146
Forforståelse, åpne og skjulte verdier	147
Etiske dilemmaer er ideasjonelle og subjektive størrelser	148
Etisk refleksjonsveiledning som dialektisk samtaleprosess	149
Etisk refleksjonsmodell	150
Forforståelse	150
Analyse	151
Handlingsalternativer	151
Handling	152
Et eksempel: oppsigelse eller advarsel?	152
Epilog	156
Referanser	156
Kapittel 9 Dialektisk relasjonsteori som grunnlag for faglig veiledning	157
<i>Bengt Karlsson</i>	
Introduksjon	157
Filosofiske og vitenskapsteoretiske grunnbegreper	158
Teoretisk grunnlag	159
Dialektikk	159
Relasjon	160
Kommunikasjon	162
Hvordan kan dialektisk relasjonsteori anvendes som teori og praksis i faglig veiledning?	163
Menneskesyn	164
Menneskesyn og læring	165
Forforståelse og forståelse	167
Dialog	168
Språk	170
Opplevelse	172
Samhandling	173
Anerkjennelse	175
Kontekst	177
Refleksjon	178
Avslutning	180
Referanser	180
Kapittel 10 Veiledning i NLP-perspektiv	182
<i>Trulte Konsmo</i>	
Rammer	185
Sorteringer	186

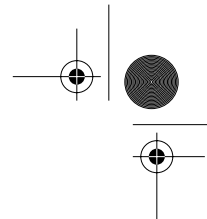
Jeg–du	186
Sak og person	187
Sansning og tolkning	187
Fortid, nåtid og fremtid	187
Vise forståelse og endre forståelse	188
Analyse på tre nivåer	189
Handlinger	190
Intensjoner	190
Forforståelse	191
Endring på tre nivåer	194
Endring av handlinger	195
Endringer ut fra intensjoner	196
Endring av forforståelser	197
Veilederrollen	197
Avslutning	198
Referanser	198

Kapittel 11 Veiledning som kompetanseutvikling – et differensiert veiledningstilbud belyst ut fra Patricia Benner 200

<i>Gry Bruland Vråle</i>	
Innledning	200
Faglig veiledning	201
Erfaringer – et utgangspunkt for kompetanseutvikling	202
Ferdighetsnivå belyst ut fra Patricia Benners modell:	
fra novise til ekspert	203
Novisen – avansert nybegynner	204
Situasjonsbeskrivelsen	205
Et eksempel på en veiledning til en nybegynner	206
Løsninger	207
Den kompetente yrkesutøveren	207
Den kyndige yrkesutøveren og eksperten	209
Veiledning, kompetanseutvikling og fagutvikling	212
Avslutning	212
Referanser	212

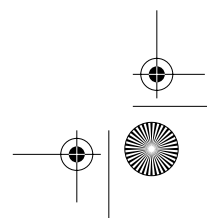
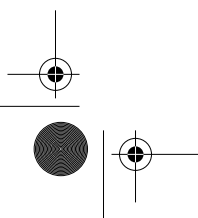
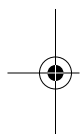
Kapittel 12 Gestaltorientert coaching – bygget på Gary Yontefs fire faser i utvikling av awareness 214

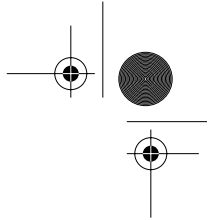
<i>Kristin Austheim</i>	
Hva er coaching, og hva er gestaltorientert coaching?	214
Coaching, en trend i tiden	215
Utvikling	215
Hva er awareness?	216
Utvikling av awareness i arbeidslivskontekst	216
Eksistensiell filosofi	218

10 Innhold

Feltbegrepet	218
Gestaltorientert coaching og gestaltterapi	218
Forventninger	219
Endring – transformasjon	219
Erfaringssyklusen	221
Den fenomenologiske metoden	222
Utvikling av awareness	223
Fase 1	223
Jobbing i fase 1	225
Fase 2	227
Jobbing i fase 2	230
Fra fase 2 til fase 3	232
Fase 3	233
Jobbing i fase 3	237
Fra fase 3 til fase 4	238
Fase 4	238
Jobbing i fase 4	240
Return On Investment (ROI) – avkastning	242
Referanser	243
Kapittel 13 Om veiledning i familierapi: en kulturell vinkling	245
<i>Wencke J. Seltzer</i>	
Innledning	245
En kulturell tilnærming	245
Mennesker som bærere av kultur: språk, ideasjonelle og materielle aspekter av terapi og veiledning i prosess	246
Hvorfor veiledning?	248
Veiledning som utgangspunkt for forskning	248
Familierapi og veiledning	249
Veiledningen som en integrert del av selve terapiprosessen	249
To rom med mulighet for gjensidig innsyn	250
Åpen dialog om terapiprosessen	250
Fra mystikk og spørsmål om maktforhold til observerbar aktivitet	251
Ikke klart skille mellom terapi og veiledning	252
Flerfaglighet: en viktig side ved veiledningsarbeidet	253
Kort om begrepet terapi	253
Terapisamtaler er ivaretagende av noen etiske prinsipper	254
Familierapi som lokal og internasjonal virksomhet	254
Er all terapi terapeutisk?	254
Terapi og veiledning er arbeid	255
Veiledning som anvendt begrep	256
Veiledning som mangfoldig prosess	256
Supervisjonsbegrepet	256

Veiledning av terapier med barn og familier	257
Familieterapeutisk veiledning og forskning	258
Sluttkommentar	259
Referanser	260
Om bidragssystemene	262
Stikkord	263

